

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ προήλθε η στροφή προς τον πολιτισμό της μέχρι πρότινος προσανατολισμένης στην οικονομία και στην πολιτική Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία στο άρθρο 3, δηλώνει ότι σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας της και μεριμνά για την ανάπτυξη και την προστασία της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς αποδεχομένη τον ορισμό της UNESCO για τον πολιτισμό και τα πολιτιστικά αγαθά.¹ Εν συνεχεία στο άρθρο 167 του κεφαλαίου 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ένωσης (Ειδικές διατάξεις για τα κράτη με νόμισμα το Ευρώ) στην πρώτη παράγραφο τονίζει ότι: «*Η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμών των κρατών μελών της και σέβεται την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά*».²

Βασισμένη όμως στην αρχή της επικουρικότητας που διέπει την λειτουργία της Ένωσης διευκρινίζει στο άρθρο 5, ότι όπως λαμβάνει χώρα στη συνήθη νομοθετική διαδικασία το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατόπιν διαβούλευσης με την Επιτροπή των Περιφερειών θεσπίζουν δράσεις ενθάρρυνσης χωρίς όμως να εναρμονίζουν τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών, ενώ το Συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής διατυπώνει διατάξεις προωθώντας τη συνεργασία τους και εφόσον κριθεί αναγκαίο υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους στη βελτίωση και στη διάδοση του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών, στη διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, στις μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές και στη καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία συμπεριλαμβανομένου και του οπτικοακουστικού τομέα.³ Σε γενικό επίπεδο διευκρινίζει ότι προωθεί τη συνεργασία και με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, ενώ αποσαφηνίζει ότι πάντα λαμβάνει υπόψη τις πολιτιστικές πτυχές στις αποφάσεις που παίρνει σε άλλους τομείς αποβλέποντας στον σεβασμό της πολυμορφίας του πολιτισμού της Ένωσης.⁴

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια διαδραματίζεται μία σημαντική προσπάθεια εκ μέρους της για τη διάσωση και την προστασία των πολιτιστικών αγαθών των κρατών μελών της, εντός της νέας ψηφιακής εποχής και των αλλαγών που αυτή επέφερε. Διάφορα προγράμματα και πρωτοβουλίες των θεσμικών οργάνων της Ένωσης έχουν στόχο να καταστεί μία ενωμένη πολυπολιτισμική δύναμη μέσα από την ανομοιογένεια της, χάρη στον σεβασμό του πολιτισμού του άλλου που προκύπτει μέσα από τη γνώση του. Αποτέλεσμα μίας τέτοιου είδους Πρωτοβουλίας της Επιτροπής υπήρξε και EUROPEANA η ευρωπαϊκή, πολιτιστική, ψηφιακή βιβλιοθήκη.

EUROPEANA

Η EUROPEANA αποτελεί μία διαδικτυακή πύλη που λειτουργεί ως η ενδιάμεση επαφή με πολιτιστικά αγαθά που έχουν ψηφιοποιηθεί από 2300 πολιτιστικά ιδρύματα διαφορετικού τύπου όπως βιβλιοθήκες, μουσεία και οργανισμούς που κατέχουν

¹ Europedia. Moussis.eu, Η Πολιτιστική Πολιτική της ΕΕ, <http://www.europedia.moussis.eu>.

² Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ της 26^{ης} Οκτωβρίου 2012, ΕΕ C 326, σελ 122.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

αρχαία και συλλογές οπτικοακουστικού υλικού σε όλη την Ευρώπη και μερικά εκ των σημαντικότερων είναι η Βρετανική Βιβλιοθήκη και το Λούβρο.⁵ Τα ψηφιακά αυτά αντικείμενα παραμένουν στα πολιτιστικά ιδρύματα και δημοσιεύονται στα δίκτυα τους. Η EUROPEANA συλλέγει συναφείς πληροφορίες και παρουσιάζει μία μικρή εικόνα τους. Σε περίπτωση που κάποιος εντοπίσει το περιεχόμενο που επιθυμεί μεταβαίνει στην αρχική υπηρεσία δηλαδή στον οργανισμό που είναι κάτοχος του περιεχομένου.⁶ Αποτελεί στόχο της να μπορούν οι πολίτες να διερευνήσουν τον πολιτισμό της Ευρώπης με ένα «κλικ του ποντικιού» δηλαδή μέσα από τον ιστότοπο της EUROPEANA που θα περιέχει τα μεταδεδομένα όλων των ψηφιοποιημένων πολιτιστικών αγαθών της ευρωπαϊκής ηπείρου. Με άλλα λόγια θα καθίσταται η πρόσβαση στον πολιτισμό ευκολότερη καθώς οι πολίτες δεν θα χρειάζεται να μεταβαίνουν σε διαφορετικούς ιστότοπους. Αποτέλεσμα η εύκολη πρόσβαση και κυρίως η διατήρηση και διαφύλαξη για τις μελλοντικές γενεές.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε ότι η διαδικτυακή αυτή βιβλιοθήκη περιέχει 30.000.000 αντικείμενα των παρακάτω ειδών:⁷

- Εικόνες = πίνακες ζωγραφικής, σχέδια, χάρτες, φωτογραφίες και εικόνες μουσειακών αντικειμένων.
- Κείμενα = βιβλία, εφημερίδες, επιστολές, ημερολόγια και αρχαιακά έγγραφα.
- Ήχοι = μουσική και προφορικός λόγος από κυλίνδρους, ταινίες, δίσκους και ραδιοφωνικές εκπομπές.
- Βίντεο = ταινίες, επίκαιρα βίντεο και τηλεοπτικές εκπομπές.

Κάποια εκ των διασημότερων πολιτιστικών έργων της είναι τα έργα του Leonardo Da Vinci και ο πίνακας του Γιοχάνες Βερμέερ «Το κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι», ενώ συμπεριλαμβάνεται και το βιβλίο του Νεύτωνα με τους νόμους της κίνησης αλλά και ο Δον Κιχώτης του Μιγκέλ ντε Θερβάντες.

Η σημερινή όμως μορφή της EUROPEANA υπήρξε αποτέλεσμα σταδιακών βημάτων με συνεχείς ανακοινώσεις και συστάσεις της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αλλά και της θέλησης των κρατών μελών που παρά τις όποιες δυσκολίες αντιμετώπιζαν προσπαθούσαν να επιτύχουν την εφαρμογή τους. Παρακάτω ακολουθεί μία σύντομη περιήγηση της μέσα από την ενωσιακή έννομη τάξη.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ EUROPEANA ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΝΟΜΗΣ ΤΑΞΗΣ

Αφορμή για τη έναρξη της διαδικασίας δημιουργίας της EUROPEANA αποτέλεσε η επιστολή που απέστειλε στις 28 Απριλίου 2005 ο τότε Πρόεδρος της Γαλλίας Jacques Chirac μαζί με τους Προέδρους της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Ουγγαρίας, και της Πολωνίας στον τότε Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jose Manuel Durao Barroso ζητώντας να καταστεί η πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης εφικτή σε όλους μέσω της δημιουργίας μίας ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης, τονίζοντας την ήδη υπάρχουσα δράση της Επιτροπής στον τομέα αυτό μέσω του προγράμματος

⁵ EUROPEANA PROFESSIONAL, <http://pro.europeana.eu/web/guest/about/partners>

⁶ WIKIPEDIA, EUROPEANA, <http://en.wikipedia.org/wiki/Europeana>

⁷ EUROPEANA THINK CULTURE, <http://www.europeana.eu/portal/aboutus.html>

«Directorate General for Communications Networks, Content and Technology (DG CONNECT)» εντός του οποίου ήδη για παραπάνω από μία δεκαετία είχαν ενσωματωθεί προγράμματα όπως η τηλεματική για Βιβλιοθήκες, και είχε δημιουργηθεί η Ευρωπαϊκή Βιβλιοθήκη, ένας ιστότοπος που περιέχει τα μεταδεδομένα από τις 28 εθνικές βιβλιοθήκες της Ένωσης.⁸

Αποδεχόμενη λοιπόν η Επιτροπή την πρόταση, την ενέταξε στην ανακοίνωση της «**i2010: Ψηφιακές Βιβλιοθήκες**» (COM/2005/0465) στις **30/09/2005**. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης ήταν να καταστήσει τους ευρωπαϊκούς πόρους πληροφοριών ευκολότερους στην πρόσβαση και πιο ενδιαφέροντες στη χρήση μέσω της επιγραμμικής προσβασιμότητας, που επιτυγχάνεται με τη χρήση των Ευρωπαϊκών Ηλεκτρονικών Βιβλιοθηκών.⁹ Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες αποτελούν οργανωμένες συλλογές ψηφιακού περιεχομένου που διατίθενται στο κοινό και πρόκειται είτε για υλικό που έχει υποστεί ψηφιακοποίηση είτε για εξ αρχής ψηφιοποιημένο υλικό όπως πολλά επιστημονικά άρθρα.¹⁰ Οι τρεις στόχοι που τέθηκαν για την βιβλιοθήκη του ευρωπαϊκού πολιτισμού ήταν η ψηφιακοποίηση αναλογικών συλλογών, η επιγραμμική προσβασιμότητα για να ωφεληθεί η πληροφόρηση και η διατήρηση και αποθήκευση του ψηφιακού υλικού ώστε να έχουν πρόσβαση οι μελλοντικές γενεές ενώ ως τελικός στόχος της παρούσας ανακοίνωσης ορίστηκε η συμβολή της Επιτροπής στη γενικότερη δράση της Ένωσης για τον πολιτισμό καθώς οι πολίτες θα εκτιμήσουν ευκολότερα τόσο τη δική τους πολιτιστική κληρονομιά όσο και των υπόλοιπων λαών επισημαίνοντας ταυτόχρονα και το μελλοντικό οικονομικό όφελος στο τομέα της εργασίας, του τουρισμού και της εκπαίδευσης.¹¹

Επιπροσθέτως διευκρίνισε τα πιθανά προβλήματα στη διαδικασία της ψηφιακοποίησης, της επιγραμμικής πρόσβασης και στη διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου τα οποία συνοψίζονται σε οικονομικά (κυρίως έλλειψη πόρων) τεχνολογικά (ταχύτατη τεχνολογική εξέλιξη που οδηγεί σε αδυναμία παρακολούθησης της, αλλά και γρήγορη αχρήστευση των τεχνολογικών μέσων αποθήκευσης, που μπορεί να οδηγήσει στον κίνδυνο να χαθούν τα αρχεία), και νομικά (κυρίως με το ζήτημα της πνευματικής ιδιοκτησίας, με τα έργα να είναι διαθέσιμα μόνο πριν το 1900 ενώ επισήμανε την περίπτωση να κατέχουν δικαιώματα οι εκδόσεις στα λογοτεχνικά κείμενα).¹² Επισημαίνοντας ότι η υπάρχουσα διακύμανση αποτελεσμάτων είναι λογική σε επίπεδο κρατών μελών τόνισε ότι θα ληφθούν μέτρα για την επίλυση των προβλημάτων και από την Επιτροπή ενώ προωθούσε τα κράτη να συλλέγουν πληροφορίες για τον τρόπο παραγωγής ψηφιοποιημένων προϊόντων, να θέτουν ποσοτικούς στόχους, να προωθούν τη συνεργασία δημοσίου – ιδιωτικού τομέα για άντληση κεφαλαίων, να αναπτύξουν εγκαταστάσεις μεγάλης κλίμακας ψηφιοποίησης, να εγκρίνουν την ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη και να βελτιώσουν τις συνθήκες στο ήδη προσβάσιμο ψηφιοποιημένο υλικό.¹³ Τέλος πρότεινε συγκρότηση εθνικών σχεδίων δράσης με την μεταξύ τους ανταλλαγή πληροφοριών και την προσεκτική εξέταση στα μέτρα άλλων κρατών, τη θέσπιση κατάλληλων νομοθετικών διατάξεων για την πολλαπλή αντιγραφή και μετακίνηση ψηφιακού υλικού.¹⁴

⁸ EUROPEANA PROFESSIONAL, <http://pro.europeana.eu/history>

⁹ COM (2005)465 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες», ΕΕ C1194 της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, σ. 3, <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/>

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

¹² COM (2005) 465 τελικό, ό.π., σελ 5 -9.

¹³ Ibid, σελ 10 -12.

¹⁴ Ibid.

Η παραπάνω πρόταση έλαβε ισχυρή στήριξη από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, και το Συμβούλιο μάλιστα με τη σύσταση του στις **14/11/2005 (2005/835/EK)** επισήμανε ότι όλα τα κράτη έχουν αποδεχτεί την πρόταση για τη βιβλιοθήκη και πρότεινε τη δημιουργία μίας Ευρωπαϊκής Ομάδας Αρχείων δηλαδή εμπειρογνώμονες που θα εξασφαλίζουν τη συνεργασία και το συντονισμό σε γενικά θέματα ενώ θα συνεργάζεται και με άλλα ευρωπαϊκά και εθνικά ιδρύματα για την ψηφιοποίηση στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Βιβλιοθηκών, Πληροφοριών και Τεκμηρίωσης (EBLIDA).¹⁵

Τον Φεβρουάριο του 2006 λοιπόν η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη την επισήμανση του Συμβουλίου συνέστησε Ομάδα Εμπειρογνομόνων Υψηλού Επιπέδου. Στόχος της είναι η εξεύρεση αποδεκτών λύσεων για δυνητικώς δύσκολα θέματα φέρνοντας σε επαφή πολιτιστικά ιδρύματα, εκδότες, τεχνολογικές επιχειρήσεις και πανεπιστημιακούς. Για λόγους αποτελεσματικότητας ώστε να επιλυθούν τρία βασικά θέματα δημιουργήθηκαν 3 υποομάδες : Η ομάδα για τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, η ομάδα για τις επιστημονικές πληροφορίες και η ομάδα που προσπαθεί να λύσει τα προβλήματα που ανακύπτουν από τα δικαιώματα του δημιουργού.¹⁶ Λίγους μήνες αργότερα, στις **22/06/2006** η Επιτροπή των Περιφερειών μέσω της γνωμοδότησης της (**2006/ C229/07**) διευκρίνισε ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στο ρόλο των περιφερειών και των πόλεων στην ψηφιοποίηση καθώς οι τοπικές βιβλιοθήκες στα περισσότερα κράτη παρέχουν πρόσβαση σε αναλογικά κείμενα αλλά δεν παρέχουν σε ψηφιακά με αποτέλεσμα τον κίνδυνο να χαθούν πολύτιμα ιστορικής αξίας αρχεία σε συνδυασμό με την αδυναμία μεγάλου μέρους των πολιτών να παρακολουθήσουν την ψηφιακή τεχνολογία.¹⁷

Η σημαντικότερη όμως εξέλιξη στην πορεία ώστε να καταστεί η ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά διαθέσιμη στο internet έλαβε χώρα μέσω της Σύστασης της Επιτροπής στις **24/08/2006 (2006/585/EK)** και των Συμπερασμάτων του Συμβουλίου στις **13/11/2006 (2006/ C297/01)**.

Στη σύσταση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη θεσμοθετήθηκε η δράση τους σε 3 τομείς εντός των οποίων πρέπει να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα.¹⁸ Συγκεκριμένα όσον αφορά την ψηφιακοποίηση και την επιγραμμική προσβασιμότητα τους σύστησε να ενημερώνονται για εκτελούμενες ψηφιακοποιήσεις σε βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, φωτογραφίες, μουσειακά αντικείμενα, αρχειακά τεκμήρια, οπτικοακουστικό υλικό ώστε να μην υπάρχει επανάληψη, να θέτουν ποσοτικούς στόχους, να ενθαρρύνουν τη συνεργασία πολιτιστικών ιδρυμάτων με τον ιδιωτικό τομέα για νέες χρηματοδοτήσεις, να συγκροτούν μεγάλες εγκαταστάσεις στον τομέα της ψηφιακοποίησης, να προωθήσουν την ευρωπαϊκή βιβλιοθήκη ως πολυγλωσσικό σημείο πρόσβασης της πολιτιστικής κληρονομιάς και να βελτιώσουν τις συνθήκες εντοπίζοντας μέτρα που μπλοκάρουν τη διαδικασία, προβαίνοντας στην επίλυση τους ή προωθώντας μηχανισμούς που διευκολύνουν τη χρήση των ορφανών, των

---

¹⁵ Σύσταση του Συμβουλίου 2005/835/EK, σχετικά με ενέργειες προτεραιότητας για να ενισχυθεί η συνεργασία στον τομέα των αρχείων στην Ευρώπη, ΕΕ L 345, της 14^{ης} Νοεμβρίου 2005, σελ 56, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>

¹⁶ SEC(2008) 2372, Commission Staff Working Document, «Europe's cultural heritage at the click of a mouse», της 11^{ης} Αυγούστου 2008, σελ 6.

¹⁷ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών 2006/C 229/07, σχετικά ε την Ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορά τις ψηφιακές βιβλιοθήκες της 22^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, σελ 52. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT>

¹⁸ Σύσταση της Επιτροπής 2006/585/EK, σχετικά με την ψηφιακοποίηση και την επιγραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού υλικού και για την ψηφιακή διαφύλαξη, ΕΕ L 236, της 24^{ης} Αυγούστου 2006, σελ 28. <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/>

εξαντλημένων ή αποσυρμένων από την κυκλοφορία έργων.¹⁹

Στην ψηφιακή διαφύλαξη πρότεινε τη θέσπιση εθνικών στρατηγικών με στόχο τη μακροχρόνια διαφύλαξη σεβόμενη πάντα τη νομοθεσία περί δικαιωμάτων δημιουργού, την ανταλλαγή πληροφοριών με τα άλλα κράτη για σχέδια δράσης και κατάθεσης ώστε να μην υπάρχει μεγάλη απόκλιση αλλά και πρόβλεψη της νομοθεσίας για προστασία του ιστικού περιεχομένου λαμβάνοντας υπόψη την τήρηση της κοινοτικής και διεθνούς νομοθεσίας για την πνευματική ιδιοκτησία, ενώ ζήτησε τη συνεχή ενημέρωση της Επιτροπής κάθε δύο χρόνια.²⁰

Στη συνέχεια το Συμβούλιο διευκρίνισε ότι υποστηρίζει τις συστάσεις της Επιτροπής ενώ όρισε το απαιτούμενο χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου καθορίζει ποιες είναι οι δράσεις προτεραιότητας της Επιτροπής και των κρατών αντίστοιχα και το χρονικό περιθώριο που έχουν για την υλοποίηση τους ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα.²¹

Εξίσου σημαντικές αποφάσεις δρομολογήθηκαν και το 2007. Η ανακοίνωση της Επιτροπής στις **14/02/2007** για τις επιστημονικές πληροφορίες στην ψηφιακή εποχή, **(COM (2007)56)** αναφερόμενη στην πρόσβαση, τη διάδοση και ιδιαιτέρως στη διαφύλαξη ανέλυσε διάφορες τεχνικές, ενώ παρέθεσε πολλές σημαντικές λεπτομέρειες για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, βασισμένη στον τρόπο που λειτουργούν τα επιστημονικά περιοδικά και οι βιβλιοθήκες ώστε να βοηθήσει τα κράτη να λύσουν τα αντίστοιχα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.²² Ένα μήνα αργότερα στις **22/03/2007** έλαβε χώρα η απόφαση της Επιτροπής για τη σύσταση εμπειρογνομόνων των κρατών μελών για τη ψηφιακοποίηση και τη ψηφιακή διαφύλαξη **(2007/23/EK)**. Η επιτροπή αυτή ακόμη και σήμερα έχει ως στόχο να αξιολογεί την πρόοδο και την εφαρμογή της σύστασης της Επιτροπής και τα συμπεράσματα του συμβουλίου του 2006 και αποτελεί το μέσο συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών των κρατών μελών λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις προηγούμενες διεργασίες άλλων ομάδων.²³ Κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται από 2 αντιπροσώπους (κατόπιν επαρκούς δικαιολογίας μπορεί να εγκαταστήσει και τρίτο) και δικαιούται να έχει ίσο αριθμό αναπληρωτών για τους οποίους ισχύουν οι ίδιοι όροι.²⁴ Η Επιτροπή ασκεί την προεδρία, ενώ παρέχεται η δυνατότητα σύστασης βοηθητικών υποομάδων όπου μπορούν να συμμετέχουν παρατηρητές ή εμπειρογνώμονες. Αξίζει να διευκρινιστεί ότι τα μέλη δεν πληρώνονται για τις υπηρεσίες τους ενώ τα έξοδα καλύπτονται σε έναν εμπειρογνώμονα από κάθε κράτος μέσω του ετήσιου προϋπολογισμού που παρέχει η Επιτροπή στην Ομάδα.²⁵

Το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο {(27/09/2007) – 2007/320/EK} πρότεινε τη δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θα είναι υπεύθυνο για τις εθνικές συλλογές μουσείων και αρχείων όπως η ήδη υπάρχουσα ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη και θα συγκεντρώνει πάσης φύσεως ψηφιακά στοιχεία που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή πολιτιστική

¹⁹ Ibid, σελ 29.

²⁰ Ibid, σελ 30.

²¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου 2006/C 297/01 σχετικά με την ψηφιοποίηση και την επιγραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού υλικού και την ψηφιακή διαφύλαξη, της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ 3-5.

²² COM (2007)56 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Πληροφορία στην ψηφιακή εποχή» της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2007. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>

²³ Απόφαση 320/2007 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων των κρατών μελών για την ψηφιακοποίηση και την ψηφιακή διαφύλαξη, ΕΕ L 119, της 22^{ας} Μαρτίου 2007, σελ 45. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

κληρονομιά.²⁶ Πράγματι στις 8/11/2007 ιδρύθηκε το ίδρυμα της Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης για τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό που κύρια μέλη του είναι οι ευρωπαϊκές ενώσεις βιβλιοθηκών, μουσεία, αρχεία και αρχεία οπτικοακουστικού υλικού. Με λίγα λόγια οργανώσεις ή φορείς που του παρέχουν μείζονα υλικό και εδρεύει στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ολλανδίας. Οι αρμοδιότητες του περιλαμβάνουν την παροχή ενός νομικού πλαισίου για το προσωπικό και την χρηματοδότηση της EUROPEANA ώστε η πρωτοβουλία να καταστεί βιώσιμη. Ταυτόχρονα η Επιτροπή ανέθεσε στο προσωπικό της Ευρωπαϊκής Βιβλιοθήκης τη δημιουργία ενός πρωτότυπου για τη EUROPEANA.

Ένα χρόνο αργότερα ξεκίνησε η λειτουργία του συνδέσμου της EUROPEANA. Κατόπιν της ανακοινώσεως της Επιτροπής **COM(2008)513** στις **11/08/2008** όπου περιγραφόταν η μέχρι τότε ικανοποιητική εξέλιξη της διαδικασίας και επισημαίνονταν τα προβλήματα που παρέμεναν άλυτα η Επιτροπή δρομολόγησε το άνοιγμα της ιστοσελίδας το Νοέμβριο του ίδιου έτους.²⁷

Πράγματι στις 20 Νοεμβρίου 2008 ξεκίνησε να λειτουργεί το πρωτότυπο της EUROPEANA από την Viviane Reding (Ευρωπαϊά Επίτροπος για την Κοινωνία της Πληροφορίας) και τον Πρόεδρο της Επιτροπής Jose Manuel Barroso, παρέχοντας πρόσβαση σε 4.500.000 ψηφιακά αντικείμενα διπλάσιο του αρχικού στόχου που είχε τεθεί. Μία απροσδόκητη όμως αύξηση των χρηστών που υπολογίστηκε στα 10.000.000 χτυπήματα την ώρα είχε ως αποτέλεσμα οι διακομιστές να μην μπορούν να αντιμετωπίσουν το μαζικό φορτίο και να διακοπεί προσωρινά η λειτουργία της που επανήλθε ένα μήνα αργότερα.

Τρία χρόνια μετά την πρόταση η ψηφιακή βιβλιοθήκη του Ευρωπαϊκού πολιτισμού υπήρξε πραγματικότητα. Τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου την ίδια ημέρα της έναρξης (**2008/C 319/07**) παραχωρούσαν τα εύσημα τόσο στα κράτη όσο και στην Επιτροπή ενώ διευκρίνιζαν τα προβλήματα που παρέμειναν σχεδόν अपαράλλακτα μέχρι το 2010. Τα προβλήματα και σε αυτό το σημείο διαχωρίζονται και πάλι σε οικονομικά, νομικά και τεχνολογικά και δεν διαφέρουν πολύ από αυτά του 2006. Αν και το 2009 η EUROPEANA κατείχε 5.000.000 πολιτιστικά αγαθά η Επιτροπή με ανακοίνωση της (**COM(2009)440**) στις 28/08/2009 επισήμανε την ανισότητα ανάμεσα στην προσφορά των κρατών αλλά και την ανομοιογένεια του περιεχομένου, ενώ έθεσε ως στόχο τα 10.000.000 για το 2010, νούμερο που θα έπρεπε να πολλαπλασιάζεται τα επόμενα έτη.²⁸ Ο στόχος επετεύχθη και η EUROPEANA το 2011 απέκτησε 20.000.000 έργα. Δυστυχώς το 2012 και 2013 προστέθηκαν μόνο από 5.000.000 έργα αντίστοιχα γεγονός για το οποίο ευθύνεται τόσο η νομοθεσία λόγω του νομικού πλαισίου της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας όσο και η χρηματοδότηση.

Η χρηματοδότηση της ψηφιακής βιβλιοθήκης υπήρξε μείζον ζήτημα. Αρχικά η Επιτροπή χρηματοδότησε τη EUROPEANA με το πρόγραμμα e-Conteplus, αλλά και δημόσιες και ιδιωτικές εισφορές κυρίως στον τομέα της ψηφιοποίησης.²⁹ Από το 2009 ως το 2011 χρηματοδοτήθηκε μέσω του προγράμματος e-Content Plus

---

²⁶Ψήφισμα ΤΑ – 0416/2007 σχετικά με τις ψηφιακές βιβλιοθήκες, «i2010: προς μια ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη», της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2007, σελ 299.

²⁷ COM (2008)513 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο στην ψηφιακοποίηση και την επιγρραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού υλικού και τη ψηφιακή διαφύλαξη στην ΕΕ», ΕΕ C 2372 της 11^{ης} Αυγούστου 2008, σελ 4.

²⁸COM(2009)440 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την EUROPEANA τα επόμενα βήματα», ΕΕ C 1124 της 28^{ης} Αυγούστου 2009, σ. 5. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>

²⁹ Ψήφισμα ΤΑ 0129/2010 σχετικά με την EUROPEANA – τα επόμενα βήματα της 5^{ης} Μαΐου 2010, σελ 22. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>

Programme ενώ το Κοινοβούλιο στις 05/05/2010 (**2011/C81/04**) πρότεινε τη δωρεά πρόσβαση σε όλα τα αγαθά χωρίς τηλεφόρτωση (πράγμα αδύνατο λόγω των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας) ενώ τόνισε ότι θα πρέπει να υπάρξει συντονισμένη λύση στην ιδιωτική χρηματοδότηση και ότι μέσω της στρατηγικής της Λισαβόνας θα έπρεπε να δημιουργηθεί χωριστή θέση προϋπολογισμού στο προσεχές τότε νομοσχέδιο.³⁰ Αν και δεν υπήρξε χωριστή χρηματοδότηση για την EUROPEANA το Συμβούλιο στις 10/05/2010 (**2010/C137/07**) διευκρίνισε ότι είχαν ήδη ξεκινήσει οι διαπραγματεύσεις για την χρηματοδότηση της από το 2014 – 2020.³¹ Τελικά αν και το 2013 χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Καινοτομίας και Ανταγωνιστικότητας από την έναρξη του 2014 όπως δήλωσε και το Συμβούλιο στις 15/06/2011, (**2011/C175/01**) η EUROPEANA είναι ενταγμένη μέσα στο πρόγραμμα της Επιτροπής «Στρατηγική Ευρώπη 2020: Ανάπτυξη έξυπνη διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς». Συγκεκριμένα εντάσσεται στο ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη μία από τις κατευθυντήριες γραμμές του προγράμματος όπου υπογραμμίζεται η σημασία του επιγραμματικού πολιτιστικού και δημιουργικού περιεχομένου καθώς και η ανάγκη να ενισχυθεί η ψηφιοποίηση και η διάδοση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα και από την ψηφιακή βιβλιοθήκη «EUROPEANA»³². Παρόλα αυτά ακόμη και σήμερα η χρηματοδότηση για την ψηφιοποίηση, την διαδικτυακή πρόσβαση και τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί ευθύνη κυρίως των κρατών διότι η Επιτροπή αρκείται στην παροχή χρηματοδότησης για τη συντήρηση του ιδρύματος και του ιστότοπου της EUROPEANA καθώς και σε περιορισμένες χρηματοδοτήσεις κυρίως στα αδύναμα οικονομικά κράτη. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την ιδιωτική χρηματοδότηση καθώς τα περισσότερα κρατικά ιδρύματα δεν διαθέτουν την οικονομική δυνατότητα για την ψηφιοποίηση των πολιτιστικών αγαθών με αποτέλεσμα να δημιουργείται μία αλυσίδα που καταλήγει και πάλι στο ζήτημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που σε πολλές περιπτώσεις έχουν υπάρξει το άλλο βασικό εμπόδιο μαζί με τους οικονομικούς πόρους στο να αποκτήσει η πολιτιστική κληρονομιά ηλεκτρονική μορφή. Παρακάτω λοιπόν γίνεται λόγος για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας πριν όμως κρίνεται απαραίτητο να αναφερθούμε στους παράγοντες που συντελούν στην ανομοιογένεια του προσφερόμενου από τα κράτη περιεχομένου τόσο στον αριθμό όσο και στο μέγεθος.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΟΜΟΙΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Η αρχή της επικουρικότητας συνδυασμένη πάντα με την αρχή της αναλογικότητας που διέπει την πολιτική της ΕΕ επηρέασε και τη διαδικασία δημιουργίας της Europeana. Πιστεύοντας ότι η Ένωση πρέπει να έρθει πιο κοντά στους πολίτες φροντίζει να εξασφαλίζει ότι οι αποφάσεις θα λαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο. Τοιουτοτρόπως έδρασε και κατά την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης όπου το τρίπτυχο των θεσμικών οργάνων που λαμβάνει τις αποφάσεις

³⁰ Ψήφισμα ΤΑ 0129/2010, ό.π., σελ 23.

³¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου 2010/C 137/07 σχετικά με τη EUROPEANA: Τα επόμενα βήματα, ΕΕ C 137 της 10^{ης} Μαΐου 2010, σελ 20. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>

³² Συμπεράσματα του Συμβουλίου 2011/C 175/01 σχετικά με τη συμβολή του πολιτισμού στην εφαρμογή της στρατηγικής Ευρώπη 2020, ΕΕ C175 της 15^{ης} Ιουνίου 2011, σελ 2, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>.

κατά τη συνήθη νομοθετική διαδικασία αρκέστηκε σε μία Επιτροπή που εκδίδει ανακοινώσεις και ένα Κοινοβούλιο που εκδίδει μη δεσμευτικά ψηφίσματα με πολύ περιορισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δημιουργώντας απλά τον οργανισμό της Europeana και συστήνοντας ομάδα ειδικευμένου προσωπικού.

Ωστόσο κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι ο τρόπος δράσης ήταν αναποτελεσματικός, τη στιγμή που η διαδικασία ήταν εντός του απαιτούμενου χρονοδιαγράμματος και περισσότερα αντικείμενα από τον απαιτούμενο σχεδόν κάθε φορά αριθμό εισήχθησαν. Η δράση όμως σε εθνικό επίπεδο είχε ως αποτέλεσμα έναν μη ισότιμο αριθμό αντικειμένων ανάμεσα στα κράτη, γεγονός που σίγουρα επηρεάζεται και από το ότι δεν επέδειξαν όλα τα ίδιο ενδιαφέρον και ζήλο αλλά και από τα διαφορετικά προγράμματα, μέσα και τεχνολογίες που χρησιμοποίησαν και καθορίστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό από την οικονομική και νομική διάσταση κάθε κράτους. Η σύσταση της Επιτροπής το 2006 προέτρεψε τα κράτη να λάβουν δράση σε επιλεγμένους βασικούς τομείς ενώ το Συμβούλιο κρίνοντας την ετοιμότητα των κρατών θέσπισε το απαιτούμενο χρονοδιάγραμμα. Οι αναφορές που όφειλαν να στείλουν τα κράτη ως το Φεβρουάριο του 2008 καταδεικνύουν τους παράγοντες που οδήγησαν ουσιαστικά στη διακύμανση. Παραπάνω ακολουθεί μία σύντομη αναφορά των παραγόντων διαχωρισμένους στους 3 τομείς της διαδικασίας.

ΠΕΔΙΟ ΨΗΦΙΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Παρά τη θέληση των περισσότερων κρατών να ακολουθήσουν τις συστάσεις της Επιτροπής για τη διαδικασία και τα μέσα που θα πρέπει να χρησιμοποιούν κατά την ψηφιακοποίηση υπήρξε διακύμανση των αποτελεσμάτων ανάμεσα στα κράτη. Ως αρχική αιτία ενδείκνυται το γεγονός ότι τα κράτη δεν λάμβαναν υπόψη την επισκόπηση των δραστηριοτήτων ψηφιακοποίησης δηλαδή του καθορισμού τι είναι ήδη ψηφιοποιημένο και τι όχι ώστε να αποφευχθεί μία μελλοντική αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών. Ελάχιστες χώρες όπως η Σλοβενία δημιούργησαν μητρώα με νομοθετική στήριξη ενώ ένας μεγαλύτερος αριθμός βασίστηκε στις εθνικές πύλες.³³ Ωστόσο αποδείχθηκε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ελέγχονταν σπάνια. Ακόμη το γεγονός ότι τα περισσότερα κράτη δεν έθεσαν σαφείς ποσοτικούς στόχους και η ψηφιακοποίηση ήταν ενταγμένη σε άλλες πολιτικές σε συνδυασμό με τις χρηματοδοτικές ικανότητες του κάθε κράτους οδήγησε σε διακύμανση των αποτελεσμάτων. Η Ελλάδα π.χ. από το 2003 – 2007 ψηφιοποίησε 180 διαφορετικά έργα διαθέτοντας 100 εκατομμύρια ευρώ (αντίστοιχο ποσό και την περίοδο του 2008 – 2013) ενώ η Ολλανδία διέθεσε 90 εκατομμύρια ευρώ για την ψηφιακοποίηση μόνο οπτικοακουστικού υλικού την περίοδο 2007 – 2014.³⁴ Ένας ακόμη λόγος υπήρξε και η δυνατότητα σύμπραξης ιδιωτικού και δημοσίου τομέα. Η έλλειψη ενδιαφέροντος σε χώρες μικρού μεγέθους και ιδιαίτερα όσες δεν ομιλούσαν την αγγλική γλώσσα όπως η Εσθονία και η Λετονία είχε ως αποτέλεσμα την μη επιθυμία από ιδιωτικές εταιρίες να συμπράξουν οικονομικά και να αρκεστούν απλά σε υπηρεσιακή βοήθεια.³⁵ Αντίθετα μεγαλύτερα κράτη δέχθηκαν οικονομικές εισφορές από ιδιώτες όπως η Ισπανία όπου η Telefonica δώρισε 10 εκατομμύρια ευρώ ενώ η Γερμανία, το Βέλγιο και η Μ. Βρετανία συνεργάστηκαν με την Google.³⁶ Ακόμη όσες χώρες διαθέτουν

³³ COM (2008)513, ό.π., σελ 5.

³⁴ COM (2008)513, ό.π., σελ 6.

³⁵ Commission Staff Working Document, ό.π., σελ 10.

³⁶ Ibid.

κέντρα ψηφιακοποίησης που συνδέονται με μεγάλους οργανισμούς όπως η Γερμανία με Πανεπιστήμιο, η Ελλάδα (Υπηρεσία Δημοσιεύσεων) και η Ιταλία με αρχείο, παρουσίαζαν αυξημένη δραστηριότητα.³⁷ Τέλος πρέπει να αναφέρουμε ότι οι χώρες με ήδη υπάρχουσα εθνική στρατηγική ψηφιοποίησης παρουσίαζαν καλύτερη εξέλιξη. Αν και παράλληλα η Επιτροπή επιδιώκοντας να λύσει κάποια εκ των ζητημάτων εδραίωνε προγράμματα όπως το 2007/8 μέσω της Κοινωνίας της Πληροφορίας βοήθησε να δημιουργηθούν κέντρα ψηφιοποίησης σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο ή με την μελέτη Numeric που εξέταζε ποια μεθοδολογία θα επιφέρει πιο αξιόπιστα στοιχεία ώστε να αυξηθούν οι ψηφιοποιήσεις, δεν είχε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα του ισότιμου περιεχομένου.³⁸

ΠΕΛΙΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Όπως και στον τομέα της Ψηφιοποίησης έτσι και στον τομέα της ηλεκτρονικής πρόσβασης υπήρξαν ζητήματα που επηρέασαν την πρόοδο των κρατών και οδήγησαν στην ανισότητα. Ο οικονομικός τομέας και πάλι πρωτοστατεί με την Επιτροπή να συστήνει στα κράτη μέλη να δώσουν οικονομικά κίνητρα τόσο σε δημόσια ιδρύματα όσο και σε ιδιώτες για να επιτρέψουν την διάθεση των έργων τους στην EUROPEANA. Στην Ελλάδα το πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας με 100 εκατομμύρια ευρώ χρηματοδότησε μουσεία και βιβλιοθήκες, ενώ το ίδιο ποσό διατέθηκε και για την περίοδο 2008 – 2013 και το υλικό ήταν άμεσα και εύκολα διαθέσιμο στη EUROPEANA.³⁹ Η δημιουργία εθνικών πυλών που λειτουργούν ως ο εθνικός σύνδεσμος της EUROPEANA και δημιουργήθηκαν μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων σε πολλές χώρες όπως το πρόγραμμα Minerva φυσικά ευνόησαν την εξέλιξη των κρατών που τις διαθέτουν.⁴⁰ Ακόμη εξαρτάται όπως προαναφέρθηκε και από το κατά πόσο τα κράτη μπόρεσαν να πείσουν ιδιώτες να εκθέσουν τα έργα τους επιγραμμικά. Παραδείγματα αποτελούν τόσο η συνεργασία της Εθνικής Γαλλικής Βιβλιοθήκης με τον Σύνδεσμο των Γάλλων Εκδοτών που συνέταξαν μία πλατφόρμα που στόχευε στο κέρδος δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (Gallica 2) όπου οι εκδότες ουσιαστικά αποφασίζουν το μέρος του περιεχομένου που θέλουν να δείξουν και οι χρήστες μπορούν να αποκτήσουν το πλήρες περιεχόμενο από τις σελίδες των εκδοτών με κάποιο χρηματοδοτικό αντίτιμο, αλλά και στην Ιταλία όπου ο εκδοτικός οίκος LATERZA συμφώνησε με το Υπουργείο Πολιτισμού και Κληρονομιάς για την ψηφιοποίηση και τη δωρεάν δημοσίευση στο διαδίκτυο της κλασικής συλλογής βιβλίων «Scrittori d'Italia».⁴¹ Η χρονολογία που εντάχθηκε ένα κράτος στο Ίδρυμα της Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης λειτουργεί ως ένας ακόμη παράγοντας. Ένα μεγάλο κομμάτι που επηρεάζει την ανταπόκριση των κρατών μελών αποτελούν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που οδήγησαν και στον κίνδυνο να δημιουργηθεί ένα μεγάλο κενό την περίοδο του 20^{ου} αιώνα εντός της EUROPEANA γνωστό ως «μαύρη τρύπα» και θα αναλυθούν παρακάτω.

³⁷ COM (2008)513, ό.π., σελ 7.

³⁸ Commission Staff Working Document, ό.π., σελ 12.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ COM (2008)513, ό.π., σελ 7.

⁴¹ Commission Staff Working Document, ό.π., σελ 13.

ΠΕΔΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ

Όπως και στους δύο προηγούμενους τομείς η πρόοδος των κρατών μελών επηρεάστηκε από οικονομικά και νομικά ζητήματα, με την Επιτροπή να επισημαίνει τον κίνδυνο της κατασπατάλησης των πόρων καθώς με την ταχύτατη τεχνολογική εξέλιξη και την έλλειψη κρατικής γνώσης, ελλοχεύει ο κίνδυνος να μην μπορέσουν να διασωθούν τα έργα. Τα περισσότερα κράτη δεν χρειάστηκε να αναπτύξουν νέες στρατηγικές αλλά έπρεπε να βελτιώσουν τις οργανωτικές υποδομές τους, με αυτά που ήδη είχαν θεσπίσει εθνικές πολιτικές για την ψηφιακή διαφύλαξη με ομάδες εμπειρογνομόνων να παρουσιάζουν αρτιότερη πρόοδο όχι όμως όσο αυτές που είχαν ήδη έναν οργανισμό με μακρά πορεία στον τομέα της διαφύλαξης και εντακτική συνεργασία με ομολόγους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.⁴² Παράδειγμα αποτελεί η Μ. Βρετανία όπου η Digital Preservation Coalition (DPG) μαζί με την Εθνική και άλλες βιβλιοθήκες καθώς και τον JICK και άλλους ερευνητικούς οργανισμούς δραστηριοποιούνταν εδώ και πολλά χρόνια στην παροχή ενός κοινού εθνικού φόρουμ.⁴³ Ένα ακόμη ζήτημα που επηρέασε την πορεία των κρατών μελών ήταν η αντιγραφή σε περισσότερα αντίγραφα για σκοπούς διαφύλαξης, καθώς και το νομικό κενό που υπήρχε για το υλικό που ήταν εξ αρχής ψηφιοποιημένο όμως τα κράτη φρόντισαν να καλύψουν εγκαίρως αυτό το κενό που υπήρχε στη νομοθεσία τους.⁴⁴ Ωστόσο αυτό δημιούργησε άλλο πρόβλημα καθώς η εθνικού επιπέδου νομοθεσία διέφερε από κράτος σε κράτος γι' αυτό και η Επιτροπή σύστησε την ανταλλαγή των πληροφοριών. Στα περισσότερα κράτη η ιστοσυγκομιδή δηλαδή η ενεργή συλλογή υλικού από τον παγκόσμιο ιστό έχει ενταχθεί στη νομοθεσία για τα ψηφιακά γεννημένα έργα και συλλέγεται από τις εθνικές βιβλιοθήκες αν και είναι επίσης πολύ περιορισμένη λόγω της πνευματικής ιδιοκτησίας.⁴⁵ Φυσικά η τεχνολογία μαζί με την οικονομία όπως προαναφέρθηκε ήταν ένας παράγοντας που επηρέαζε την πορεία των κρατών και στους τρεις τομείς. Η πρόοδος σε τεχνικά θέματα είναι καθοριστική τόσο για τις εθνικούς συσσωρευτές (πύλες) όπου υπάρχουν, όσο και για την εξέλιξη της EUROPEANA. Η φθηνότερη και καλύτερης ποιότητας ψηφιοποίηση αλλά και η εξίσου φθηνότερη και καλύτερη ψηφιακή διαφύλαξη είναι απαραίτητες. Απαραίτητη όμως είναι και η λύση στα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ως αλληλένδετη μπορεί να χαρακτηριστεί η σχέση ανάμεσα στη νομοθεσία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και στην ευρωπαϊκή πολιτιστική ψηφιακή βιβλιοθήκη. Από τη μία πλευρά τα δικαιώματα καθιστούν δύσκολη ως και αδύνατη σε κάποιες περιπτώσεις την ένταξη πολιτιστικών αγαθών στη EUROPEANA από την άλλη χάρη σε αυτή λύθηκαν προβλήματα στις νομοθεσίες των κρατών είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο που ειδάλλως θα παρέμειναν άλυτα. Πριν όμως επεκταθούμε κρίνεται απαραίτητο να ορίσουμε τι είναι η πνευματική ιδιοκτησία.

Σύμφωνα λοιπόν με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) ως πνευματική ιδιοκτησία ορίζονται *«οι δημιουργίες του μυαλού δηλαδή οι εφευρέσεις, τα*

⁴² COM (2008)513, ό.π., σελ 9.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Commission Staff Working Document, ό.π., σελ 20.

⁴⁵ Commission Staff Working Document, ό.π., σελ 20.

λογοτεχνικά ή καλλιτεχνικά έργα, τα σύμβολα τα ονόματα και οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στο εμπόριο και χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και βρίσκεται σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας για εφευρέσεις, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια και γεωγραφικές ενδείξεις και της πνευματικής ιδιοκτησίας που υπάρχει στα λογοτεχνικά έργα, στις ταινίες, στη μουσική στα καλλιτεχνικά έργα και στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό».⁴⁶ Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι τα δικαιώματα εκείνα που εκτελούν οι καλλιτέχνες στις παραστάσεις τους, οι παραγωγοί φωνογραφημάτων στις ηχογραφήσεις τους, οι εκφωνητές στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση χαρακτηρίζονται ως συγγενικά δικαιώματα.⁴⁷ Τα παραπάνω δικαιώματα όπως και κάθε άλλο δικαίωμα ιδιοκτησίας επιτρέπει στον ιδιοκτήτη ή στον κάτοχο του να επωφεληθεί από αυτό, όπως ορίζει και το άρθρο 27 της Οικουμενικής διακήρυξης δικαιωμάτων του Ανθρώπου που διευκρινίζει ότι «τους παρέχει το δικαίωμα να επωφελούνται από την προστασία των ηθικών και υλικών συμφερόντων της πατρότητας των επιστημονικών, λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών παραγωγών».⁴⁸ Η πνευματική ιδιοκτησία αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στην σύμβαση των Παρισίων για την Προστασία της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (1883), στη συνέχεια στη Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών έργων (1886) και στις δύο συνθήκες του οργανισμού τις οποίες έχουν υπογράψει τα περισσότερα κράτη μέλη της Ένωσης.

Αποδεχόμενη όμως και η ίδια η Ένωση τον παραπάνω ορισμό θέσπισε το 2001 μία οδηγία (2001/29/EK) που στόχευε στην εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας και τονίζει ότι η πνευματική ιδιοκτησία είναι αναπόσπαστο τμήμα της ιδιοκτησίας.⁴⁹ Στόχος της παρούσης οδηγίας είναι η διασφάλιση των δημιουργών και των ερμηνευτών ότι θα λαμβάνουν τα απαραίτητα έσοδα ώστε να εξασφαλιστεί η αυτονομία και η αξιοπρέπεια τους.⁵⁰ Ουσιαστικά καθιστά απαραίτητη τη συναίνεση του δημιουργού πριν βγει το έργο στο κοινό, ενώ ελέγχουν την οποιαδήποτε αναπαραγωγή (με όποιο μέσο και μορφή) καθώς επιλέγουν οι ίδιοι σε ποιο μέσο θα παραχθούν τα δημιουργήματα τους. Φυσικά η οδηγία ορίζει ότι μόνο οι ίδιοι επιτρέπουν τη πώληση ή τη διανομή του στο κοινό και κατόπιν δικής τους άδειας μεταφέρεται στην ιδιοκτησία του δημοσίου.⁵¹

Βασισμένη λοιπόν στην αρχή της επικουρικότητας η Επιτροπή στο πρόγραμμα της πολιτισμικής βιβλιοθήκης αφήνει τα κράτη σε συνεργασία με ιδιώτες – κατόχους των δικαιωμάτων να λύσουν το ζήτημα της έκθεσης των έργων τους στη EUROPEANA σύμφωνα με ότι ορίζει αυτή η οδηγία. Ουσιαστικά παροτρύνει τα κράτη να πείσουν τους ιδιώτες τονίζοντας τα πλεονεκτήματα που θα έχουν αν τα εκθέσουν σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Η ίδια αρκέστηκε στο να προτείνει λύσεις στα διάφορα προβλήματα όπως τις ομαδικές άδειες με πανευρωπαϊκή ισχύ ενώ τονίζει επανειλημμένως ότι η διαδικασία της ψηφιοποίησης δεν πρέπει να παράγει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Θέσπισε ακόμη ότι η οριοθέτηση της πνευματικής ιδιοκτησίας τοποθετείται στα 70 χρόνια μετά τον θάνατο του

⁴⁶ World Intellectual Property Organization, "What is intellectual property," no. 450, p.p. 1 -22.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ World Intellectual Property Organization, ό.π., p.p. 1 – 22.

⁴⁹ Οδηγία 29/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22^{ης} Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, ΕΕ L167 της 22^{ης} Ιουνίου 2001 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/>

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid.

δημιουργού όπως και στις ΗΠΑ.⁵² Ωστόσο η Google της επισήμανε ότι η νομολογία των ΗΠΑ έχει ορίσει ως καταληκτική ημερομηνία το 1923, πριν από αυτή την εποχή τα έργα είναι κοινής χρήσης, επομένως ακόμη και ότι είναι ευρωπαϊκό μπορεί να διατίθεται στις ΗΠΑ ενώ όχι στην Ευρώπη ανοίγοντας μία μεγάλου εύρους συζήτηση.⁵³ Η δράση σε εθνικό επίπεδο στον τομέα της EUROPEANA σε συνδυασμό με την προσπάθεια να εφαρμοστεί η οδηγία του 2001 είχε ως αποτέλεσμα να εμφανιστούν προβλήματα σε τριών ειδών έργα, τα εξαντλημένα ή αυτά που έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία, τα έργα που αποτελούν δημόσιο κτήμα και τα ορφανά.

Όσον αφορά λοιπόν τα έργα που αποτελούν δημόσιο κτήμα το βασικό πρόβλημα που δημιουργήθηκε προήλθε από την έλλειψη πόρων για την ψηφιοποίηση τους. Αν και η Επιτροπή τόνισε ότι πρέπει να παραμείνουν δημόσια και μετά την ψηφιοποίηση τους, σε πολλές περιπτώσεις ιδρύματα αξιώνουν δικαιώματα στα αντίγραφα και χρέωση για τηλεφόρτωση καθώς υπάρχει έντονη ανάγκη να αυξήσουν τα έσοδα τους.⁵⁴ Η έλλειψη χρηματικών πόρων όμως οδηγεί πολλούς δημόσιους φορείς να καταφύγουν σε ιδιώτες κάτι το οποίο προτείνει και η Επιτροπή με αποτέλεσμα οι ίδιοι να επιθυμούν να αποκτήσουν ένα κέρδος πέρα από όσα προσέφεραν και επομένως να κατέχουν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας στο ψηφιοποιημένο αγαθό.⁵⁵ Το γεγονός ότι το επίπεδο πρωτοτυπίας που απαιτείται για τα δικαιώματα του δημιουργού δεν είναι εναρμονισμένο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο καθιστά την παρούσα δράση εφικτή. Ακριβώς ίδιο είναι το πρόβλημα και για τα εξαντλημένα έργα του οποίου ο κάτοχος είναι άγνωστος και επομένως εναπόκειται στην κυριότητα του δημοσίου.

Τελικώς παρά τις συνεχείς συστάσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων και του Κοινοβουλίου να παραμένουν δημόσιο κτήμα και μετά την ψηφιοποίηση τους αρκέστηκαν να ανακοινώσουν ότι αν για λόγους κόστους μεταφερθούν στην κυριότητα του ιδιώτη μετά από συγκεκριμένο χρονικό διάστημα όπου και ο ίδιος θα έχει αποκτήσει ένα απαιτούμενο κέρδος (προφανώς συμφωνημένο από πριν) να επιστρέφουν στην κυριότητα του δημόσιου φορέα.⁵⁶ Σε γενικές γραμμές πάντως τα περισσότερα παραμένουν δημόσιο κτήμα και μετά την ψηφιοποίηση τους.

Ωστόσο μεγάλο πρόβλημα δημιουργήθηκε στον τομέα των ορφανών έργων όπου παρά την αρχική σύσταση της Επιτροπής το 2006 ελάχιστη εξέλιξη υπήρξε σε εθνικό επίπεδο. Μέχρι και το 2010 όσες προσπάθειες έλαβαν χώρα ήταν εθνικές με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εφαρμοστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να λειτουργεί ως εμπόδιο στην εσωτερική αγορά και ιδιαίτερα στη δημιουργία ψηφιακών βιβλιοθηκών. Τελικώς η Επιτροπή αναγκάστηκε να προβεί σε έκδοση οδηγίας (προς όλα τα κράτη φυσικά). Η οδηγία λοιπόν **COM/2011/089** τονίζοντας ότι δεν απευθύνεται σε έργα που αποτελούν δημόσιο κτήμα, όρισε τα ορφανά έργα ως τα έργα που ο κάτοχος των δικαιωμάτων του έργου δεν έχει ταυτοποιηθεί ή ακόμη και αν ταυτοποιηθεί δεν βρεθεί κατά τη διαδικασία της αναζήτησης. Σύμφωνα με το άρθρο 3 η αναζήτηση λαμβάνει χώρα από τον αντίστοιχο κάθε φορά οργανισμό που αναλαμβάνει τη ψηφιοποίηση και έκθεση του έργου και μπορεί να είναι δημόσιες βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μουσεία, αρχεία, ιδρύματα κινηματογραφικής

---

⁵² Purday Jonathan, 2010, "Intellectual property issues and Europeana, Europe's digital library, museum and archive", v.3, p.p. 1 – 11. <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/&reason=0>

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Purday Jonathan, ό.π., p.p. 1 – 11.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

κληρονομιάς και δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί.⁵⁷ Ποιες αποτελούν τις κατάλληλες πηγές για την αναζήτηση του δικαιούχου καθορίζεται από το κάθε κράτος κατόπιν διαβούλευσης με το ενδιαφερόμενο ίδρυμα και η διενέργεια της επιμελούς αναζήτησης λαμβάνει χώρα μόνο στο εκάστοτε κράτος μέλος που έγινε ή πρώτη δημοσίευση ή αναμετάδοση.⁵⁸ Τα κράτη διασφαλίζουν ότι τα αποτελέσματα της αναζήτησης είναι ανοιχτά για το κοινό δηλαδή υπάρχει διαφάνεια και εφόσον ένα έργο αναγνωριστεί ως ορφανό σε ένα κράτος αυτόματα αναγνωρίζεται και από τα υπόλοιπα, ενώ όταν εμφανιστεί δικαιούχος που μπορεί να αποδείξει την κυριότητα του παύει να είναι ορφανό. Το έργο τίθεται στη διάθεση του κοινού σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας του 2001. Με την παρούσα οδηγία λοιπόν λύθηκε οριστικά το ζήτημα των ορφανών έργων γεγονός που συνέβαλε στην αύξηση του αριθμού του περιεχομένου της EUROPEANA.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Δέκα χρόνια περίπου μετά την πρόταση των 6 Προέδρων, η ψηφιακή βιβλιοθήκη του ευρωπαϊκού πολιτισμού υφίσταται, έχει λάβει νομική υπόσταση και είναι διαθέσιμη στους πολίτες και των 28 κρατών μελών της Ένωσης. Με την πάροδο του χρόνου ο αριθμός των έργων αυξάνεται και πέρα από τη διαδικτυακή διαθεσιμότητα που προσφέρει στο κοινό το σίγουρο είναι ότι τα προφυλάσσει από πιθανή καταστροφή ή εξαφάνισή τους.

Παρόλα αυτά τα προβλήματα που επισημάνθηκαν το 2006 συνεχίζουν να υφίστανται. Αν και πλέον χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα στρατηγική Ευρώπη:2020 το χρηματικό ποσό είναι αμυδρό μπροστά στο εύρος του αριθμού των πολιτιστικών αγαθών της ευρωπαϊκής ηπείρου γεγονός που προκαλεί καθυστέρηση στην όλη διαδικασία. Μία κατάσταση που με τα δικαιώματα πνευματικής διαδικασίας γίνεται ακόμη πιο δύσκολη καθώς πέραν του ότι καθυστερεί οδηγεί και σε ανομοιογένεια στο περιεχόμενο των έργων καθώς μεγάλο μέρος των αγαθών που δημιουργήθηκε τον 20^ο αιώνα υπόκειται πνευματικής ιδιοκτησίας. Αποτέλεσμα τα περισσότερα αγαθά που μπορεί κάποιος να βρει εντός της πολιτιστικής βιβλιοθήκης να ανήκουν σε παλαιότερες εποχές. Μεγάλο πρόβλημα αντιμετωπίζουν γενικά τα κράτη στην επίλυση των συγκεκριμένων ζητημάτων με πολλούς να επισημαίνουν στην Επιτροπή την ανάγκη δημιουργίας οδηγίας και για άλλους τομείς πνευματικών δικαιωμάτων όπως για το οπτικοακουστικό υλικό στο διαδίκτυο μία οδηγία χρήσιμη όχι μόνο για τη EUROPEANA αλλά γενικά στη διαδικτυακή εποχή όπου ζούμε.

Επομένως η ανομοιογένεια συνεχίζει να υφίσταται όχι όμως στο βαθμό που υπήρχε κατά την έναρξη της λειτουργίας της όπου η Γαλλία συνεισέφερε το 47% του συνολικού περιεχομένου ενώ άλλα κράτη παρείχαν μόνο μερικά αντικείμενα και σε πολλές περιπτώσεις ενός είδους όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία που συνέβαλαν κυρίως σε βιβλία, η Φιλανδία και το Λουξεμβούργο σε εφημερίδες και περιοδικά, ενώ η Ρουμανία σε εικόνες και υλικό μουσείων.⁵⁹ Τα στοιχεία υποδεικνύουν ότι η ανομοιογένεια συνεχώς μειώνεται καθώς η Γαλλία σήμερα συνεισφέρει το 17% του συνόλου ενώ άλλες χώρες όπως η Γερμανία αύξησαν το ποσοστό τους πλησιάζοντας

⁵⁷ Οδηγία 289/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Μαΐου 2011 για τις επιτρεπόμενες χρήσεις των ορφανών έργων, ΕΕ C 615 της 24^{ης} Μαΐου 2011, σελ 11, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Purday Jonathan, ό.π., p.p. 1 – 11

την. Αποτέλεσμα η ύπαρξη μικρής διαφοράς και η μεταβολή από τη μονομέρεια σε πληθώρα ειδών που τα κράτη πλέον παρέχουν να δείχνουν μία θετική εξέλιξη.

Θετικά συμπεράσματα όμως προκύπτουν και για το περιεχόμενο της Ελλάδας που αποτελεί περίπου το 1,4% του συνολικού. Το περιεχόμενο δεν είναι απογοητευτικό σε σχετικά μεγέθη και αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια αν λάβει κανείς υπόψη το εύρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Αν και η Ελλάδα δεν διαθέτει ακόμη εθνικό συσσωρευτή (πύλη) υπάρχουν όμως πολλοί φορείς που έχουν αναλάβει τη διαδικασία, ενώ έχουν «εκμεταλλευτεί» ευρωπαϊκά προγράμματα όπως το Europeanalocal όπου οργανισμοί από όλες τις χώρες συμμετέχουν για να βοηθήσουν τοπικές και περιφερειακές βιβλιοθήκες, μουσεία κτλ. Την Ελλάδα εκπροσωπεί η Δημόσια κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας, που λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για παρόδους περιεχομένου με σκοπό την υποστήριξη τους στη διαδικασία της προετοιμασίας του περιεχομένου για ψηφιοποίηση, ενώ το πρόγραμμα Athena έχει ήδη συσσωρεύσει περιεχόμενο από αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Εντός της βιβλιοθήκης θα μπορούσε να εντοπίσει κανείς έργα της μακεδονικής περιόδου, συλλογές του αγίου όρους που ειδάλλως δεν είναι εφικτές στο ευρύ κοινό ενώ το 2010 ξεκίνησε η προετοιμασία για να είναι διαθέσιμη και στη EUROPEANA η ζωοφόρος του Παρθενώνα⁶⁰.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

1. EUROPEANA PROFESSIONAL, <http://pro.europeana.eu/web/guest/about/partners>
2. EUROPEANA THINK CULTURE, <http://www.europeana.eu/portal/aboutus.html>
3. Europedia. Moussis.eu, Η Πολιτιστική Πολιτική της ΕΕ, <http://www.europedia.moussis.eu>.
4. WIKIPEDIA, EUROPEANA, <http://en.wikipedia.org/wiki/Europeana>.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ της 26^{ης} Οκτωβρίου 2012, ΕΕ C 326.
2. COM (2005)465 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες», ΕΕ C1194 της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT>.
3. Σύσταση του Συμβουλίου 2005/835/ΕΚ, σχετικά με ενέργειες προτεραιότητας για να ενισχυθεί η συνεργασία στον τομέα των αρχείων στην Ευρώπη, ΕΕ L 345, της 14^{ης} Νοεμβρίου 2005, <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/>.
4. SEC(2008) 2372, Commission Staff Working Document, «Europe's cultural heritage at the click of a mouse», της 11^{ης} Αυγούστου 2008.

---

⁶⁰Συνέδριο Καινοτομία – Έρευνα και Τεχνολογία, «Europeana: η ψηφιακή βιβλιοθήκη για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό», Συνέδριο Καινοτομία – Έρευνα και Τεχνολογία, 2010, p.p. 18 – 24.

5. Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών 2006/C 229/07, σχετικά ε την Ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορά τις ψηφιακές βιβλιοθήκες της 22^{ης} Σεπτεμβρίου 2009. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT>
6. Σύσταση της Επιτροπής 2006/585/EK, σχετικά με την ψηφιακοποίηση και την επιγραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού υλικού και για την ψηφιακή διαφύλαξη, EE L 236, της 24^{ης} Αυγούστου 2006. <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/>.
7. COM (2007)56 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Πληροφορία στην ψηφιακή εποχή» της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2007. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>
8. Απόφαση 320/2007 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων των κρατών μελών για την ψηφιακοποίηση και την ψηφιακή διαφύλαξη, EE L 119, της 22^{ας} Μαρτίου 2007. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>
9. Ψήφισμα ΤΑ – 0416/2007 σχετικά με τις ψηφιακές βιβλιοθήκες, «i2010: προς μια ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη», της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2007.
10. COM (2008)513 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο στην ψηφιακοποίηση και την επιγραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού υλικού και τη ψηφιακή διαφύλαξη στην ΕΕ», EE C 2372 της 11^{ης} Αυγούστου 2008.
11. COM(2009)440 τελικό, «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την EUROPEANA τα επόμενα βήματα», EE C 1124 της 28^{ης} Αυγούστου 2009. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>.
12. Ψήφισμα ΤΑ 0129/2010 σχετικά με την EUROPEANA – τα επόμενα βήματα της 5^{ης} Μαΐου 2010. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>.
13. Συμπεράσματα του Συμβουλίου 2010/C 137/07 σχετικά με τη EUROPEANA: Τα επόμενα βήματα, EE C 137 της 10^{ης} Μαΐου 2010. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>.
14. Συμπεράσματα του Συμβουλίου 2011/C 175/01 σχετικά με τη συμβολή του πολιτισμού στην εφαρμογή της στρατηγικής Ευρώπη 2020, EE C175 της 15^{ης} Ιουνίου 2011, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/>.
15. Οδηγία 29/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22^{ας} Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, EE L167 της 22^{ας} Ιουνίου 2001 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/>
16. Οδηγία 289/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Μαΐου 2011 για τις επιτρεπόμενες χρήσεις των ορφανών έργων, EE C 615 της 24^{ης} Μαΐου 2011.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Συνέδριο Καινοτομία – Έρευνα και Τεχνολογία, «Europeana: η ψηφιακή βιβλιοθήκη για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό», Συνέδριο Καινοτομία – Έρευνα και Τεχνολογία, 2010, p.p. 18 – 24.
2. Purday Jonathan, 2010, “Intellectual property issues and Europeana, Europe’s digital library, museum and archive”, v.3, p.p. 1 – 11. <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/&reason=0>.
3. World Intellectual Property Organization, “What is intellectual property,” no. 450, p.p. 1 -22